

Dissertatio medica sistens metamorphosin humanam / [Johannes Adolphus Waström].

Contributors

Waström, Johannes Adolphus.
Linné, Carl von, 1707-1778.
Uppsala universitet.

Publication/Creation

Upsala : J. Edman, [1767]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/c3jcwa8j>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DISSERTATIO MEDICA
SISTENS

METAMORPHOSIN
HUMANAM,

QUAM,
CONSENT. NOB. ET EXPERIENT. FAC. MED.
PRÆSIDE

VIRO NOBILISSIMO ATQUE GENEROSISSIMO
DOM. DOCT. CAROLO
VON LINNE,

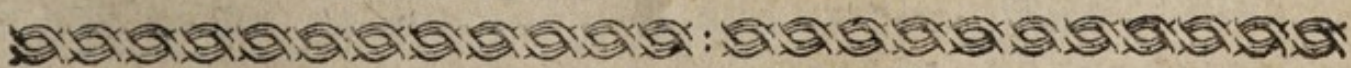
EQUITE AURATO DE STELLA POLARI,
S:Æ R:Æ M:ITIS SUEC. ARCHIATRO,
MED. ET BOTAN PROFESSORE REG. ET ORD.
ACAD. SCIENT. PARIS. PETROPOL. UPSAL. HOLM. BEROL. IMP.
N. C. LOND. ANGL. MONSP. TOLOS. FLORENT.
EDIMB. BERN NIDROS. CELLENS SOCIO.

AD PUBLICAM CENSURAM MODESTE DEFERT

JOHANNES ADOLPHUS
WADSTRÖM,

HOLMENSIS.

IN AUDIT. CAROL. MAJ. DIE XVI. DECEMBR.
ANNI MDCCLXVII.
HORIS ANTE MERID. SOLITIS.

UPSALIÆ,
LITTERIS JOH. EDMAN, REG. ACAD. TYPOGR.

*[In nova fert Animus mutatas dicere formas
corpora.]*

OVID.

MONSIEUR

CHARLES NICOLAS
WADSTRÖM,

ASSESEUR AU PARLEMENT DU SVEDE

MON TRÈS HONORÉ PERE.

Recevés Mon très honoré Pere, ce petit ouvrage Académique, comme un temoignage de mon respect. Il n'est pas proportionné, ni aux bontés que Vous avés eu pour moi des ma plus tendre enfance, ni a la vive reconnoissance, dont j'en suis penetré; mais j'espere, que Vous jugerés de son étendue

*tendue par l'impossibilité, ou je me trouve de l'exprimer.
Je me borne aux vœux les plus ardents, pour votre con-
servation, & aux assurances du profond respect avec lequel
j'ai L'honneur d'être pour toujours,*

MON TRÈS HONORÉ PÈRE,
VOTRE

Très humble & très
obeïssant fils

JEAN ADOLPH. WADSTRÖM.

D. D.

§. I.

Quemadmodum rota perenni flumine circumagitur, ita quoque tempus omnia viventia perpetuo gyro volvit, atque in morem Euripi sursum & deorsum rapit. Ab tenuibus principiis orta ad summa tendunt, & quidquid ad summum pervenit ad exitum properat, & sic tempus omnia mutat, nihil stabile, nihil perpetuum: *Per varios præceps casus rota volvitur ævi.* In tota rerum natura id perspicue animadvertere possumus: Singuli Dies, & Anni singuli mutationes varias subeunt. Plantæ e terra orientes omnium primo herbescunt fundunt folia, mox adultæ florescunt, fructum proferunt & tandem marcescunt; Natura deinceps illas revocat, & in veterum, quo sepultæ jacent, locum alias, novis veluti delectibus substituit, quæ eandem properabunt viam, & ad metam eandem: & sic renovat annos Titan, faciemque terræ.

ra. Omnibus quoque nobis, qui Homines sumus, eandem calcanda est via, & tempori cedendum, quod omnia destruit. Etenim nosmet ipsos qua formam & structuram, qua vires, qua ingenium, immo etiam qua Anatomiam, qua Physiologiam, Dietam, Morbos, & medicinam, immutat. Cumquæ hæc mutatio atque varietas tantum adferat momentum ad nostram vitam necessarium, Judicavi pro modulo ingenii scalam rotæ temporis humani dimetiri, potissimum quod illas non accurate dimensas esse in scriptis medicorum observo, cum tamen illis mensuris haud facile carere queant. Hoc dum ago, duæ primariæ circumstantiæ in mentem mihi veniunt: una nimirum *Temporis* consideratio respectu mutationum, quas universim in natura prodit; altera vero respectu *Corporis* humani, si hoc nimirum contemplerur qua mutationes, quibus, pro ratione temporis, obnoxium est.

§. II.

Astronomos numero duodenario temporis spatium plerumque finiisse reperio; dies noctesque in duplicem duodenarium, & annus in 12 menses dispescitur, immo, spatium quoque vitæ Hominis in duodecim ætates aptissime dividi potest.

DIEM Civilem duplici *horarum* duodenario absolvi modo diximus; quum autem in nostris regionibus dies inter se æquales non sint, ut apud illos, qui sub æquatore vitam degunt, diem, quæ solstitio æstivo longissima est, ob oculos nobis ponimus, eamque quantum fieri potest, sequenti ratione in partes tribuimus.

Horæ.

1 ANTELUCANUM	hor : 1
2 DILUCULUM	2. - 3.
3 AURORA	4. - 5. picta.

4 SOL ORIENS	6. - 7.	Serena.
5 JENTACULUM	8. - 9.	incalescens.
6 ANTEMERIDIANUM	10. - 11.	Calida.
7 MERIDIES	12. - 1.	Calidissima.
8 POMERIDIANUM	2. 3.	Calidissima.
9 CÆNA	4. 5.	Temperata.
10 SOL OCCIDENS	6. 7.	Frigidula.
11 CREPUSCULUM	8. 9.	Frigida.
12 NOX	10. 11.	Gelida.

ANNUS eodem modo in duodecim dispescitur *Menses*. Utque inferiora sequamur, secundum *Calendarium floræ* illum distribuimus; nam quod est superius, est sicut inferius, ut Alchemistarum sequar morem loquendi. Anno itaque vertente sequentes connumerari possunt menses.

1. GLACIALIS. Nix discedit a sole radiante.
1. REGELATIO. Aqua nivalis subsidet & fluvii solvuntur.
3. GERMINATIO. Gramina revirescunt.
4. FRONDESCENTIA. A vernatione primæ arboris (Padi) in ultimæ (Fraxini).
5. FLORESCENTIA. A vernatione ultimæ arboris, in florem Sedi acris.
6. GROSSIFICATIO. A Sedi florescentia in Cuculi obmutescentiam.
7. MATURATIO. A cuculo ad florem Succisæ.
8. MESSIS. A flore Succisæ in florem Colchici autumnalis.
9. DISSEMINATIO. A flore Colchici in discessum Hirundinis.
10. DEFOLIATIO. A defoliatione primæ arboris in ultimæ.
11. CONGELATIO. A defoliatione ultimæ in glaciem fluviorum.

12. BRUMA. A prima glacie fixata in nivis discessum.

Pari modo, quemadmodum menses annosque divisos exhibuimus, sic etiam Hominis *Ætatem* in duodecim partes secamus.

ÆTATES Hominis universaliter in tria genera dividuntur: in teneram Juvenilem 1-5; in florentem viratum 6-8; inque maturatam Senectam 9-12 & hæ ætates iterum in suas species subdividuntur.

1 FOETUS. A nativitate ad fontanellæ cranii coalescentiam, quod tactu manifestatur: non risus ante quadragesimum diem. PLIN.

2 INFANTIA. In mutationem primorum dentium, dum Cursus & loquæla perfecta.

3 PUERITIA. A renovatione dentium ad pubertatem.

4 ADOLESCENTIA. A pubertate, qua catamenia incipiunt, in Barbam seu tempus quo crescere desinit.

5 JUVENTUS. A bārba in dentes sapientiæ.

6 ADULTA ætas. A dentibus sapientiæ in corporis incrassationem.

7 HEROICA ætas. Summa perfectio; solstitium humanum.

8 MATURATA ætas terminatur catameniis cessantibus in femina.

9 REMISSA. A catameniis, seu sterilitate feminæ in canescentiam.

10 VETERANA. A Canescentia in dentium lapsum.

11 SENECTUS. A lapsu dentium ad rugam senilem & curvaturam tremulam.

12 DECREPITA. Si quid ultra. Sic,

Labitur occulte fallitque volatilis ætas. OVID.

Medici Veteres, a tempore Ægyptiorum, ætates Hominis secundum ANNOS CLIMACTERICOS dividere haud raro soliti sunt. (Κλιμαξ Græcis scala est, κλιμακτῆς vero annus Sclaris) recentiores autem annos hos
lulus

Lusus ingenii judicarunt. Illi vero, septimum & nonum quemque annum climactericum Annum vocabant, & ex hoc fundamento, annum *Sexagesimum Tertium* esse periculi plenissimum, ideoque plerique senes eo fere anno vitam cum morte commutant, dum septenarius & novenarius numerus se mutuo secant; etenim si 9 per 7 multiplicetur, factum erit 63.

Numerum Novenarium in medio relinquentes, non possumus infitiri, quin *septenarius* paullo majoris momenti nobis videatur, si quidem eundem a posteriore, id est, experientia magistra, curatius rimari voverimus; nam

7 anno *Dentes primores* mutantur.

14 - - *Vox* mutatur hircuitalliendo in mare; *mammae* sororiantur, & *catamenia* incipiunt in sexu sequiore. Genitalia utriusque aperiri & genitura affluere incipit.

21 - - Desinit *Crescere* in longitudinem; *Barba* erumpit in mento & axillis.

28 - - *Dentes sapientiae* exseruntur.

35 - - *Abdomen* pingvedine intumescere incipiat, si unquam.

42 - - Vitæ summa *perfectio*.

46 - - *Catamenia* cessant in femina sterilecente.

56 - - *Canis* incipiunt, & nomina propria difficiliter memoria retinentur.

63 - - Annus Climactericus magnus dictus *fatalis* pluribus. *Venus* langvet.

70 - - *Repuerascit*.

Verum quidem est, hos annos plus minusve abbreviari vel prolongari posse ob effectum diætæ, ita ut Homines, qui in calidioribus regionibus versantur, vel illi, qui calidioribus utuntur, celerius; contra vero qui Climata inhabitant frigidiora, tardius ætatum gradus

conficiant; hæc tamen stadia uno plerumque eodemque procedunt atque absolvuntur tenore.

Porro volupe nobis erit oculis veluti depictam sub-
jicere analogiam & conformitatem, quam servat ipsa na-
tura in suis progressionibus, secundum eam quam sic
adpellitavimus, Scalam ætatum.

ÆTATIS.	Tempora.	
	Anni.	Diei
1. Foetus.	<i>Glacialis.</i>	<i>Antelucanum.</i>
2. Infantia. 1.	<i>Regelatio.</i>	<i>Diluculum.</i>
3. Pueritia. 7.	<i>Germinatio.</i>	<i>Aurora.</i>
4. Adolescentia 14.	<i>FronDESCENTIA.</i>	<i>Sol oriens.</i>
5. Juventus. 21.	<i>FloRESCENTIA.</i>	<i>Zentaculum.</i>
6. Adulta. 28.	<i>GROSSIFICATIO.</i>	<i>Antemeridianum.</i>
7. Heroica. 35.	<i>Maturatio.</i>	<i>Meridies.</i>
8. Maturata. 42.	<i>Messis.</i>	<i>Pomeridianum.</i>
9. Remissa. 49.	<i>Disseminatio.</i>	<i>Cæna.</i>
10. Veterana. 56.	<i>Defoliatio.</i>	<i>Sol occiduus</i>
11. Senecta. 63.	<i>Congelatio.</i>	<i>Crepusculum.</i>
12. Decrepita. 70.	<i>Bruma.</i>	<i>Nox.</i>

II.

Hac itaque comparatione facta, sequitur ut ipso monstremus opere, quibus mutationibus Homo, & qua corporis formam & qua animi indolem obnoxius sit, quamque dissimilis sibi sui que ipsius evadat.

FOETUS vulgo dicitur Homo, quamdiu Embryo intra uterum maternum delitescit, & deinde primis hebdomadibus post nativitatem. Foetus internus oritur a spumantis libidinis guttula (*Boerb:*), ex qua primum in utero linea alba, *Carina Malpighii* dicta, fundamentum seu primordium systematis nervosi, a Matre orta, & punctum rubrum, *Punctum Saliens* nominatum, seu futurum Cor vasculiferum, cujus solum principium a Patre. Hæ duæ partes jam unitæ hominem futurum consti-

stituent, qui ab tam tenui initio, sensus prope omnes fugiente, instar plantæ radicans placenta uterina, caulescensque funiculo umbilicali, spatio novem mensium, in 16 ad 20 Librarum molem in utero materno succrescit. In hoc suo habitaculo incurvus jacet, genibus manibusque versus faciem complicatis, brachiis & pedibus primum valde gracilibus, oris rictu, medio gestationis tempore, dehiscente ad aures, capite quam pro reliquo tenui corpusculo longe majore, ossibus cranii omnino distantibus versus futuras. Pronus deinde in lucem protruditur, qua originem valde despectus & humilis, sed pudet atque etiam tædet æstimantem, quam frivola sit superbissimi animalis origo. *Plin.* cujus primum hospitium fuit inter stercus & urinam, cujusque prima porta despicienda. Tum primum auram vitalem inspirare incipit, ejusque primum futuri fati omen fletu continetur; cui nihil scire doctrina, non ingredi, non velci, nec aliud natura sponte. (*Plin.*) Foetus hicce miserrimus oculos quidem aperit, *Visu* autem orbatus, ob tunicam Hallerianam intra oculum; neque *Auditum* quidpiam percipit, ob aures coarctatas; nec *odoratu* tantillum quidem sentit, ob sinum pituitarium obturatum, & sinus maxillares crescente demum capite sensim aperiendos. *Ossa* ejus prope cartilaginea; *Corpus* pulposum & molle; *venæ* plures; *Nervi* majores, unde sensibilitas major; *Humida* ejus solidis prævalent; unde debilitas. *Suture* capitis sensim coalescunt. Secundo anno *Dentes* proveniunt; initio Tertii anni *loqui* valet & sensim sensimque informatur. Primum ejus alimentum Lac matris esse scimus, a quo primum *Colostrum* expurgat meconium: Deinceps tantum non semper dormit, sæpe ubera sugit, progressu vero temporis magis magisque expergeicit. Ceterum variis morbis obnoxius est, uti Excoriationibus, acido spontaneo, Aphthis, dentitioni difficili, Scabiei.

PUERI-

PUERITIA incipit eo tempore, quo *Dentes primores* decidunt, aliique in illorum locum succedunt. In hac ætate puer constitutus sæpissime cibum desiderat, non una tamen & simul illum copiosum & nimium; huc illicque discurrendo labore continuo indies corpus exercet impigre, sed defatigationis impatientissimus, non tamdiu singulis occupationibus immoratur, quam potius ipsa rerum varietate se mirifice oblectat; summa illius cura & mentis cogitatio omnis, nugis & gerris interdum sat ingeniosis, lusu vel voluptate frivola continetur, ita ut orbis ipse ad jocum risumque fabrefactus existere ei tantum videatur. Metus facile ipsi incutitur, hinc, si acciderit ut nimis terroribus vexetur, maximum sæpissime salutis discrimen adit, & damnum haud refarciendum incurrit. Humores in *Caput* attrahuntur, Glandulæ colli interdum a voracitate & indigesto cibo infarctæ evadunt, præsertim deficiente motu; Achores efflorescunt & humectant occiput, unde Pediculi multiplicantur.

ADOLESCENTIA plerumque initium capit anno quarto decimo, quam *Pubertas* utriusque sexus indicat & prodit. *Præputium* jam dilatatur, Sinus pudoris aperitur, *Mammæ* sororiantur, *Catamenia* incipiunt, *Genituræ* fons affluere incipit, *Vox* mutatur in masculo, *facies* efflorescit rubedine, *Oculi* vivaciores radiant, *Memoria* excellit, Corpus formatur in justam staturam. Hocce tempore ex rebus mundanis sensuique obviis maximam percipit Homo delectationem, si modo in sua ipsius potestate atque tutela esset, & sine cortice nare liceret. Felicem certe illum, qui tempore hujus ætatis corpus suum castum sanctum atque intaminatum servare didicit, & florem juventutis non disperdit. Febres & Hæmorrhagia narium communissimi sunt morbi hujus stadii.

JUVENTUS inde usque sua primordia habet, cum corpus in longitudinem excreſcere desinit, & *Barba* mentum

tum & axillas reddit hirsutas. Jam corporis exercitio sapissime opus est Homini, si umquam alioquin corpus robustum & bene constitutum evadet, & musculi validi firmique erunt. Fundamentum itaque solidum firmumque in præsentia ponatur oportet, si domum firmam futuram volumus, & ætate duraturam. Jam vim suam exserit *Ingenium* incrementaque capit maxima, memoria autem aliquantulum minuitur; quam ob rem scientiæ, si umquam, discentur, certe summo cum studio percolendæ sunt, & familiares reddendæ, namque prout hac ætate tempus bene aut secus collocatur, ita etiam olim Vir futurus est. Jam maxima salubritas, vigor & integritas totius vitæ curriculi. Rari sunt morbi, (nisi dispositio naturalis Hæmoptysæos), unde valetudo temerario identidem periculo exponitur, tanquam ejus nullum fieri posset naufragium.

ADULTA ætas locum habet cum dentes molares, quos vulgo *Dentes Sapientiæ* adpellamus, protruduntur. Corpus plerumque sanum permanet. Homo evadit vir: prudentiorem se, immo etiam majore eruditione quam alii se præditum esse sibi persvadet, & ex nimia suæ sapientiæ opinione alios alto supercilio adspicit. In sexu masculino anni nubiles jam adsunt, qui priori, seu juvenili ætate in sexu feminino fuerunt.

HEROICA ætas. Homines hoc tempore in perfectionis summo apice, seu, in solstitio suo æstivo constituti sunt, si robur corporis, ingenii, sanitatis & virium spectare voluerimus. Nisi hoc tempore pingvescere incipiat Homo, vix umquam multum facit corporis; plurimi infantes hoc tempore procreantur, & consequentia puerperiorum officiorumque gravissima animum exercent curaque adficiunt. Colica & Hypochondria interdum sese produnt.

MATURA'TA ætas non multum differt a priori
B vi-

viribus, fanitate, & ingenioſæ mentis agitationibus. Ceterum educationi liberorum invigilat cura.

REMISSA ætas maxime conſpicitur in ſexu ſequiore, dum catamenia ceſſant cum ſterilitate; atque ut autumni primum eſſe ſolet ſignum turbidus aër, ſic paululum inclinatæ ætatis indicium variæ fragilitates exiſtunt; quam ob rem jam maximæ fit curæ conſervatio ſanitatſ, & diſtinctæ obſervatio adcuratio. Arthritide, Calculo, & obſtructionibus ſæpe laboratur, & vitæ gravitas augetur.

VETERANA. *Canis* jam oculis ſe præbent conſpiciendi, ut tempore autumuali pallida arborum folia. *Viſus* debilitatur, *Aures* non adeo diſtincte ut antea ſonos percipiunt, nomina propria non facile Memoria retinentur; iam langvet in corpore virtus; emeritus jam miles *mi* ſetur; jucundæ familiaritates & gratæ olim conſortiones non ulterius multum oblectant, vanisque rebus haud amplius creditur, amicitia lubrica fide jam demum animadverſa.

Nec, Juveni luſus qui placuere placent.

OVID.

SENECTA. *Dentes* jam, alii ex aliis, ſenſim decidunt, illi enim, qui in juventute tam alte in alveolis ſuis defixi fuerunt, nunc elevati altius, vacillant; *Pedes* nimia laſſitudine conſecti corporis grave pondus ſuſtinere vix valent, quod tamen in ætate juvenili non ſentiebant, quare etiam minus quam par eſt in altum tolluntur, & citius ſæpiuſque titubant & in obvia offendunt; quacumque audiunt, eorum mox obliviſcuntur, & ipſe animus obdureſcit & agridudinem cum moroſitate contrahit; curvantur ſenio membra, corpus riget, caput in terram & verſus ſepulcrum nutat, ſic

*Tempora labuntur, tacitisque ſeneſcimus annis,
& ſugiunt freno non remorante dies.*

OVID.

Se-

DECREPITA. Pauci ad hoc perveniunt stadium, si qui fuerint autem, hi sæpissime repuerascunt; corpus exsiccat, manus tremulæ evadunt, curæ & mundana oblivioni traduntur.

*Serius aut citius sedem properamus ad unam,
Tendimus Huc omnes, hæc est domus ultima.*

OVID.

§. III

In his stadiis jam porro videbimus quomodo homo, suos per gradus eundo, sensim sine sensu mutetur, ut, facta contentione, primum inter & ultimum quid intersit pervideamus.

CALOR, *Pulsus* intra minutum 130, ultimo vix 50 sunt.

- 1 *Foetus* Sudans in cunis continuo.
- 2 *Infans* Roridus, præsertim sub somno.
- 3 *Puer* Tepens corpore & humidus.
- 4 *Adolescens* Transpirans.
- 5 *Juvenis* Calens; cor & vasa in æquilibrio.
- 6 *Adultus* Fervens, calore summo excandescens.
- 7 *Heros* Temperatus.
- 8 *Maturatus* Defervescens.
- 9 *Remissus* Refrigeratus.
- 10 *Veteranus* Algescens.
- 11 *Senex* Frigidus.
- 12 *Decrepitus* Gelidus & siccus.

ROBURATIO. Fibræ primum gelatinosæ, sensim obrigescunt in tendines & tendines in ossa.

- 1 *Foetus* Gelatinosus ossibus cartilagineis; cavendum ne distorqueatur.
- 2 *Infans* Pulposus a vasis numerosissimis.
- 3 *Puer* Flexilis, ut talos post collum retorquere possit.
- 4 *Adolescens* Alacris, currendo dat saltus.
- 5 *Juvenis* Elasticus, maximo corporis vigore & agilitate.

- 6 *Adultus Nervosus*, præditus viribus cum agilitate conjunctis.
- 7 *Heros Robustus*, iam maximo gaudet robore, atque laborem gravem perfert.
- 8 *Maturatus Solidus*, viribus et jamnum gaudet, & oneri est ferendo par.
- 9 *Remissus Firmus*, sed viribus deficere incipiens.
- 10 *Veteranus Rigens*, membra corporis obrigescunt.
- 11 *Senex Durus*, sanitate & viribus debilitatus.
- 12 *Decrepitus Fragilis*, & pedibus vacillans.

MOTUS. Nervi rigescunt.

- 1 *Fætus* jacens.
Editus in lucem jacuit sine viribus infans. OVID.
- 2 *Infans Labens* sapius dum obambulat.
- 3 *Puer* currens indefinenter.
- 4 *Adolescens Agilis* ob flexiles tendines.
- 5 *Juvenis Vigorolus* ob summam elasticitatem tendinum.
- 6 *Adultus Athleticus*.
- 7 *Heros Pancratice* vivit & exercetur.
- 8 *Maturatus Tenax* in exercitio.
- 9 *Remissus* lentescere incipit.
- 10 *Veteranus* tardus, cessante promptitudine.
- 11 *Senex* titubans ob pedes non elevandos.
- 12 *Decrepitus Succumbens*.

APPETITUS Variat etiam ætate.

- 1 *Fætus Dormiens* fere continuo.
- 2 *Infans Lactens* ubera.
- 3 *Puer jocosus*, a feriis alienus.
- 4 *Adolescens petulans* (petulantissimus omnium animalium. ARIST.)
- 5 *Juvenis Helluo*.
- 6 *Adultus Afotus*, symposiis delectatur.

7 He-

- 7 *Heros Illeſus.*
- 8 *Maturatus Frugalis.*
- 9 *Remiſſus Diætericus incipit eſſe.*
- 10 *Veteranus Sobrius, cautius mercatur.*
- 11 *Senex Abſtemius cibi & veneris.*
- 12 *Decrepitus jejunans.*

AFFECTUS. Non placent luſus, qui placuere quondam.

- 1 *Fætus Incurius.*
- 2 *Infans Ridens.*

Incipe parve puer riſu cognoſcere matrem.

- 3 *Puer ludens equitat in arundine longa, & cum Horatio, geſtit paribus colludere: & mutatur in horas.*

- 4 *Adoleſcens Jocat, laſcivit.*
- 5 *Juvenis Hilaris: ſic ſemper læti ſunt ſtudioſi.*
- 6 *Adultus ſtudet ſi umquam & animus fervet.*
- 7 *Heros Tranquillus.*
- 8 *Maturatus Placidus.*
- 9 *Remiſſus Sedatus.*
- 10 *Veteranus Severus.*
- 11 *Senex Triftis.*
- 12 *Decrepitus ſuſpirans & tenax.*

ANIMUS. alio tempore aliter cogitat.

- 1 *Fætus innocens.*
 - 2 *Infans mutabilis.*
 - 3 *Puer Timidus.*
 - 4 *Adoleſcens Profuſus & prodigus; credulus, quia nondum deceptus.*
 - 5 *Juvenis Liberalis & munificens.*
- Magnanimus excellentiam appetit. ARIST.
- 6 *Adultus Animofus, glorioſus.*
 - 7 *Heros Comis*
 - 8 *Maturatus Moderatus.*

9 *Remissus* Frugalis.

10 *Veteranus* Cautus.

11 *Senex* Avarus, suspiciosus. ARIST. Senes omnia in deteriorem partem interpretantur; Suspiciosi propter incredulitatem; increduli vero propter peritiam. ARIST.

12 *Decrepitus* Incurius, pusillanimus.

*Dilator, spe longus, iners, avidusque futuri,
difficilis, querulus, laudator temporis acti
se puero, censor castigatorque minorum.*

HORAT.

SCIENTIÆ. Cerebrum sensim obdurefcit.

1 *Fætus* Stupidus.

2 *Infans* prima litterarum elementa & syllabas conficere dicit.

3 *Puer* integra verba pronunciat, & vocabula memoriæ mandat.

4 *Adolescens* Grammaticam & Linguas tractat.

5 *Juvenis* Scientiis operam navat.

6 *Adultus* sibi sapiens soli; Se scire omnia opinatur.

7 *Heros* Laborat & cum ratione agit, atque judicat.

8 *Maturatus* prudens & peritus.

9 *Remissus* cautus & diffidens.

10 *Veteranus* Memoria minus fida aut secunda.

Solve senescentem mature sanus equum, ne
Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.

HORAT.

11 *Senex* judicium debilitatur.

12 *Decrepitus* repuerascit; sic addiscimus in futuram oblivionem.

FUNCTIONES. Vita evigilat indies magis magisque.

1 *Fætus* dormit fere continuo.

2 *Infans* oscitat quasi exfuscitandus.

3 *Puer* evigilat sensim tamquam e somno.

4 A.

- 4 *Adolescens* exsurgit, inceptans opera.
- 5 *Juvenis* opus adgreditur nunc aut numquam.
- 6 *Adultus* operatur; ex grosso fructus.
- 7 *Heros* laborat in functione.
- 8 *Maturatus* desudat, ut acquireret laboris præmium.
- 9 *Remissus* lentescit negotiis & muniis.
- 10 *Veteranus* lassatur, nec diu perfert labores.
- 11 *Senex* cadit & succumbit oneri.
- 12 *Decrepitus* discedit.

SERMO.

- 1 *Foetus* mutus & ejulans.
- 2 *Infans* balbutiens.
- 3 *Puer* garrulus.
- 4 *Adolescens* memoria excellit.
- 5 *Juvenis* ratiocinans argumentis.
- 6 *Adultus* judicans omnia quasi ex tripode.
- 7 *Heros* Orator facetus.
- 8 *Maturatus* Disertor strenuus.
- 9 *Remissus* Declamator patheticus.
- 10 *Veteranus* Scriptor optimus ex locupleti sinu.
- 11 *Senex* conticescens, nisi coactus.
- 12 *Decrepitus* obmutescens.

VENUS. Uti ignem concipimus metaphorice.

- 1 *Foetus* Fovilla, vix calor.
- 2 *Infans* Scintilla.
- 3 *Puer* fumat, sed stimulum veneris non dum sentit.
- 4 *Adolescens* incandescit, accenditur & circumspicit,
sed pudet: *Cæco carpitur igni.* VIRG.
- 5 *Juvenis* excandescit, flammam concipit.
- 6 *Adultus* Flammat & sponsalia meditat.
- 7 *Heros* ardet nuptiis.
- 8 *Maturatus*. Focus urit, prolem exoptat.
- 9 *Remissus* conflagrans; natos educat.

10 *Veteranus* Pruna ; Familiam promovet.

11 *Senex* Nepotibus delectatur.

12 *Decrepitus* Cineres.

DIÆTA & morbi in diverso stadio vitæ diversi, sed in his mihi otium fecit D: *Örquist*, in dissertatione de *Dieta per scalam ætatis*.

§. IV.

Hiscæ itaque stadiis humanis, a se invicem distantibus, jam percursis animoque perlustratis, & visa diversitate longe maxima, quæ miris modis inter foetum & Decrepitum adeo elucet, ut, quantumvis numero eandem efficiant personam, vix ac ne vix quidem pro una eademque agnosci queant; quod ex annexa Scala ætatum summam complectar in adposita *Tabula* *);

Supereſt ut brevi summamque facta conclusione, annorum Juvenilium & Senectutis inter se comparationem instituamus, quorum illos adpellabimus *annos ante viratum adultum*, hos vero *annos post viratum maturatum* nominabimus. Quod quidem ut eo melius fiat, Hominis consideratio duplex erit, una *formæ* atque *structuræ* corporis, altera *mentis* animique indolis.

<i>Juventuti</i>	CORPUS	<i>Senectuti.</i>
<i>Corpus</i> fæctum, flexile, erectum.		Macre, rigidum, curvum.
<i>Cutis</i> lævis, plana, nitida,		Rugosa, præsertim circa Fron- tem, opaca.
<i>Artus</i> firmi,		Tremuli.
<i>Pili</i> colorati, comosi,		Canî; calvities.
<i>Genæ</i> floridæ,		Pallidæ.
<i>Vires</i> robustæ, agiles,		Lassæ, diminutæ, rigidæ.
<i>Appetitus</i> vorax,		Vix ullus.
<i>Somnus</i> copiosus, profundus.		Pervigilæ.
<i>Dentes</i> demersi, robusti,		Rari, elevati, & alte positi.

Sen-

<i>Sensus vivaces.</i>	Hebetes.
<i>Oculi pleni, radiantes.</i>	Plani; Presbyteria.
<i>Humores mites, pingves.</i>	Acres.
<i>Vasa numerosa, parva.</i>	Pauca, dilatata.
<i>Cor majus, Vasis validius.</i>	Proportione minus debilius.
<i>Pulsus citatus.</i>	Tardus,
<i>Calor maximus.</i>	Minor.
<i>Cerebrum molle, somno.</i>	
<i>lentum.</i>	Siccum, vigil.
<i>Cranium futuris distinctum.</i>	Consolidatum futuris diploë.
<i>Glandulæ</i> (Thymus, Parotis, Sublinguales Atrabiliaria.)	
<i>Testiculi Renes.</i>	Majores, omnes extenuatae.
<i>Cartilagines tendinesque</i> <i>tenaces, molles.</i>	Indurati in os.
<i>Pinguedo, copiosior a vasis</i> <i>lacteis copiosioribus.</i>	Macies a consolidatis.
<i>Carnes tenerae, molles.</i>	Durae, tenaces, tendinosae.

Juveni

Seni

Pudor & timiditas.	Obdurescentia animi.
Misericordia & benignitas.	Occaluit.
Liberalitas.	Avaritia.
Pietas.	Obduratio ob conversationem.
Sinceritas, animus apertus.	Animus tectus cautusque.
Levitas & mobilitas.	Gravitas & constantia.
Facilitas.	Morositas.
Lætitia & audacia.	Melancholia & desperatio.
Æmulatio laudabilis.	Invidia maligna.
Philanthropia in alios.	Sibi sapere.

Præsentibus rebus favere.
Magna appetere.
Bene sperare.
Valde velle.

Ante acta potiora habere.
Necessaria curare.
Diffidere.
Moderatio & hæsitatio.
Veral. Sylv.

Heu! quantum mutatus ab illo.

S. D. G.

SCALA AETATUM.

	1. Calore.	2. Robore.	3 Motu.	4 Appetitu.	5 Affectu.	6 Animo.	7. Scientiis.	8. Functione.	9. Sermone.	10. Vener
FOETUS.	Sudans.	Gelatinofus.	Jacens.	Insensibilis.	Lacrymans.	Innocens.	Stupidus.	Dormiens.	Ejulans.	Favilla.
2. INFANS 7.	Roridus.	Pulposus.	Labans.	Laetens.	Ridens.	Mutabilis.	Abecedarius.	Oscitans.	Balbutiens.	Scintillans.
7. PUER. 14	Tepens.	Flexilis.	Currens.	Jocosus.	Ludens.	Timidus.	Verbalis.	Evigilans.	Garrulus.	Fumans.
14. ADOLESCENS 21.	Transpirans.	Alacris.	Agilis.	Petulus.	Jocans.	Profusus.	Philoploctus.	Exfurgens.	Memor.	Incandesce
21. JUVENIS. 28.	Calens.	Elasticus.	Vigorofus.	Helluo.	Hilaris.	Liberalis.	Scientificus.	Inceptans.	Ratiocinans.	Excandesc
28. ADULTUS. 35.	Fervens.	Nervofus.	Athleticus.	Afotus.	Audax.	Animofus.	Philautus.	Operans.	Judicans.	Flamman
35. HEROS. 42.	Temperatus.	Robustus.	Pancratius.	Illectus.	Tranquillus.	Comis.	Judiciosus.	Laborans.	Orator.	Ardens.
42. MATURUS. 49.	Defervescens.	Solidus.	Tenax.	Frugalis.	Placidus.	Moderatus.	Prudens.	Defudans.	Differtor.	Urens.
49. REMISSUS. 56.	Refrigeratus.	Firmus.	Lentus.	Dieteticus.	Sedatus.	Frugalis.	Circumspectus.	Langvens.	Declamator.	Conflagra
56. VETERANUS 63.	Algefcens.	Rigens.	Tardus.	Sobrius.	Severus.	Cautus.	Immemor.	Delassatus.	Scriptor.	Pruna.
63. SENEX. 70.	Frigidus.	Durus.	Tituban	Abstemius.	Tristis.	Avarus.	Obliviosus.	Cadens.	Conticefcens.	Carbo.
70. DECREPITUS.	Gelidus.	Fragilis.	Succumins.	Jejunans.	Suspirans.	Incurius.	Taciturnus.	Discedens.	Obmutescens.	Cineres.

